
[Dnia 20 sierpnia 1960 r.].

Ochrona Zabytków 13/1-4 (48-51), 99-100

1960

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W dniu 1 września 1960 r. przypadł jubileusz 25-lecia pracy na stanowisku dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie prof. dr Stanisława Lorentza. Z tej uroczystej okazji Redakcja „Ochrony Zabytków” przekazuje zasłużonemu Jubilatowi i członkowi Kolegium Redakcyjnego naszego kwartalnika najlepsze życzenia.

Komitet Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk podjął inwentaryzację zabytkowych przyrządów i instrumentów naukowych, prowadzoną z inicjatywy UNESCO w skali ogólnosiwiatowej przez Międzynarodową Unię Historii i Filozofii Nauki w Paryżu i specjalnie powołaną Komisję Światowego Inwentarza Zabytkowych Przyrządów Naukowych.

Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk podjął w 1960 roku rejestrację średniowiecznych rękopisów i utworów literackich w Polsce. Kartoteka, która objąć ma wszystkie średniowieczne rękopisy w Polsce i z Polską związane, jest opracowywana przy współpracy Biblioteki Narodowej w Warszawie, Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie i innych zainteresowanych instytucji. Etapem wstępnym rejestracji było opracowanie ukończone już kartoteki zbiorów posiadających rękopisy średniowieczne.

J. P.

NEKROLOGI

Dr Kazimiera Kutrzebianka, długoletni pracownik w Dziale Inwentaryzacji Zabytków Sztuki zmarła w Jordanowie w dniu 8 września 1960 r. Pracę inwentaryzatorską rozpoczęła w r. 1939 od powiatu myślenickiego i zabytków miasta Myślenic, kontynuując badania historyczne dziejów miasta prowadzone przez jej ojca. Wojna przerwała inwentaryzację, do której powróciła w r. 1945; odtąd przez lat trzynaście przemierzała rozległe powiaty: myślenicki w r. 1945/46, olkuski w 1947, pińczowski 1949/50, buski w 1951, opatowski, chełmski, milecki, kolbuszowski, pow. Tomaszów Lubelski w latach 1954—5, sanocki w 1956, pow. Nisko. Ostatnią pracą, podjętą w r. 1957, była inwentaryzacja pow. gliwickiego, której nie mogła już ukończyć z powodu gasnącego wzroku. Po przebyciu dwóch operacji oczu podjęła, nową dla siebie, dziedzinę pracy muzealnej w Zbiorach Czartoryskich. Suche wyliczenie zinventaryzowanych powiatów nie daje pojęcia o niezwykłym umiłowaniu kultury polskiej i zapale, jakim była przejęta w ratowaniu ginących zabytków sztuki. Prze-

bywając w terenie i badając pomniki kultury i sztuki dostarczała nie tylko tekstów do wydawanych katalogów zabytków lecz ratowała je, wysyłając, poza podjętymi pracami, jeszcze szczegółowe sprawozdania o groźnym stanie budowli historycznych. W czasie zjazdu historyków sztuki we wrześniu r. 1956 w Krakowie mówiła o trudnościach na jakie natrafiła w swej pracy inwentaryzacji i ratowaniu zabytków. Nadmierne trudy pracy inwentaryzatorskiej w powiatach słabo zaludnionych, pozbawionych środków lokomocji, złe warunki terenowe, przemierzanie nie odminowanych dużych połaci w pow. buskim, błotniste drogi w pow. pińczowskim — wszystko to było wysiłkiem nadmiernym i wyczerpywało Jej organizm.

W uznaniu zasług położonych dla ochrony zabytków, na wniosek Wydziału Kultury i Sztuki w Krakowie, przyznano w r. 1958 dr Kazimierze Kutrzebiance Złoty Krzyż Zasługi.

Kiedy nie mogła już, z powodu stanu zdrowia, kontynuować umiłowanej pracy w terenie, zorganizowała wśród harcerzy w Jordanowie szkolenie opiekunów społecznych dla ochrony zabytków sztuki i przyrody w powiatach suchkim i myślenickim i rozwijała wśród młodzieży zrozumienie dla idei ochrony skarbów kultury. Do ostatnich dni zajęta była pisaniem artykułów na temat polskich zabytków sztuki, przeznaczonych dla różnych czasopism krajowych. Ostatnim czynem społecznym było przeznaczenie testamentem domu w Jordanowie stanowiącego Jej własność, na rzecz Domu Starców lub schroniska dla sierot.

Dr Maria Rychlewska

Dnia 20 sierpnia 1960 r. zmarł zasłużony artysta, malarz konserwator **Feliks Konecki**. Był członkiem Sekcji Konserwacji Oddziału Warszawskiego Związku Polskich Artystów Plastyków.

Urodzony w Łowiczu w 1873 r. odbywał studia artystyczne w Krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych w pracowniach profesorów Unierzyskiego i Jacka Malczewskiego, następnie w Wiedniu i Monachium. Zmarły poświęcił się zagadnieniom malarstwa monumentalnego i był jednym z pierwszych, który u nas przeprowadzał konserwację zabytków malarstwa ściennego. Prócz prac z dziedziny malarstwa ściennego i polichromii rzeźb, z których ważniejsze znajdują się w Myślenicach, Trzebini, na Podkarpaciu, w Zawierciu i Grasnowie na Kujawach — Zmarły przeprowadził szereg trudnych i ciekawych prac konserwatorskich, jak np. konser-

wację malarstwa ściennego kościoła św. Jakuba w Toruniu. W okresie po 1945 r. jako pracownik Państwowych Pracowni Konserwatorskich z zapalem i poświęceniem, nieraz w bardzo trudnych warunkach terenowych, ratował zniszczone przez działania wojenne zabytki. Są to między innymi konserwacje wystroju malarskiego auli Uniwersytetu we Wrocławiu, zabezpieczenie i przeniesienie na inne podłoże 32 kompozycji figuralnych z rozbitej cerkwi obronnej w Supraślu, konserwacje malarstwa ściennego w Wilanowie, Łazienkach warszawskich, na Starym Mieście i w kościele św. Anny w Warszawie. Niezwykle pracowity i sumienny w zabiegach konserwatorskich przeszedł na emeryturę dopiero w 80 roku swego życia.

W Zmarłym tracimy dobrego, życzliwego kolegę i nieprzeciętnego znawcę zagadnień techniki i konserwacji malarstwa ściennego.

*Związek
Polskich Artystów Plastyków
Zarząd Główny*

PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA POLSKIEGO Z ZAKRESU HISTORII SZTUKI 1955—1957

DZIAŁ OGÓLNY

A—Z, „Stol.” X, 1955. — Rodzaj słownika zamieszczanego w różnych numerach pisma między innymi hasła odnoszące się do sztuki.

B., Antykwarnie na Świętokrzyskiej, „Stol.” XI, 1956, nr 40, s. 3. — Parę słów o antykwarycznym handlu dziełami sztuki w dawnej Warszawie.

B. K., Kronika ważniejszych wydarzeń (maj-czerwiec-lipiec 1956), „Przegl. Art.”, 1956, nr 3, s. 121—122. — Wystawy, konkursy, nagrody.

Zofia BARANOWICZ, Kronika ważniejszych wydarzeń artystycznych za okres od 15 lipca do 15 sierpnia 1957 r., „Przegl. Art.” 1957, nr 5, s. 51—56. — J. w.

Zofia BARANOWICZ, Kronika ważniejszych wydarzeń artystycznych za okres od 1. VI. — 15. VII. 1957 r., „Przegl. Art.” 1957, nr 4, s. 38—48. — J. w.

Maria Ludwika BERNHARD, „O sztuce u dawnych, czyli Winckelman polski” Stanisława Kostki Potockiego, „Rocznik Historii Sztuki I”, 1956, s. 514—525, il. 3. — Opublikowana w roku 1815 w Warszawie praca Potockiego zawiera przeróbkę francuskiego tłumaczenia Geschichte der Kunst des Altertums Winckelmana. Potocki wprowadził do swego opracowania rozdziały o sztuce u narodów wschodnich, natomiast

skreślił niektóre opisy i zachwyty nad zabytkami. Pewne partie tłumaczone są dosłownie.

Jan BETLEJEWSKI, Ludwik DZWONKOWSKI, Zarys anatomii dla artystów plastyków, Łódź — Warszawa 1955, str. 133, 3 nlb., il. 76. Skrypty dla szkół wyższych. Centralny Zarząd Szkół Artystycznych, PWN. — Praca zawiera także garść związanych z tematem uwag o dawnej sztuce i artystach.

Adam BOCHNAK, Historia sztuki nowożytnej, wyd. II zmienione, Kraków t. I, 1957 str. 284; t. II, 1957, str. 241, PWN. Wyd. III, Kraków 1956, str. 528, PWN.

Janusz BOGUCKI, Szkice krakowskie (od Stwosza do Kantora), Kraków 1956, str. 215, 3 nlb., il. 64, Wyd. Literackie. — Rodzaj literackiego przewodnika po wybranych przykładach sztuki krakowskiej. Dziecię szkieł, z których każdy obejmuje pewne zamknięte zagadnienie plastyczne. Kolejność tematów trzyma się chronologii.

Piotr BOHDZIEWICZ, Zjazdy łączynskie XII wieku a powstanie kultu św. Stanisława Biskupa, „Roczniki Humanistyczne”, II—III, 1950—51, Lublin 1953, str. 237—267, il. 8. — Praca omawia kult św. Stanisława w świetle trzech zabytków sztuki: chrzcielnicy w Tryde (południowa Szwecja), płaskorzeźby portalowej z przedstawieniem biskupa z kolumny w Tumie pod Łęczycą oraz płyty z klasztoru św. Wincentego we Wrocławiu, zachowanej w osiemnastowiecznej rycinie.

W. DREMA, Niekotoryje woprosy izuczenia litowskiego izobrazitel'nogo iskusstva, „Iskusstvo” 1954, nr 4, str. 47—48. — Też o Wilnie z czasów związku z Polską.

E. K., rec z: Peristol. Zbiornik radowa za historiju umjetnosti i archeologiju. Svezak I. Zagreb 1954. „Archeologia” VII, 1955, Warszawa 1957, zesz. 2, str. 224. — Wiele interesujących artykułów w roczniku czasopisma poświęconym zagadnieniom historii sztuki i archeologii.

H. FRONCZAKÓWNA, rec z: Sowjetskaja Archeologija t. XIX, 1954, t. XX, 1954, t. XXI, 1954, t. XXII, 1955, „Archeologia”, VII, 1955, Warszawa 1957, zesz. 2, str. 225—227. — M. in. o artykule Woronina pt. Zabytek architektoniczny jako źródło historyczne.

Konrad GÓRSKI, Zagadnienie syntezy renesansu, „BHS” XVII, 1955, nr 3, str. 368—369. „Świadomość, że dokonano się jakieś odrodzenie sztuki i literatury, mieli już ludzie drugiej połowy XV i całego XVI wieku. Mimo, że niektóre zjawiska uważane za typowe dla średniowiecza zachowują żywotność w renesansie”, są i inne, świadczące, „że dopatrywanie się w rene-